

ДЎСТЛИК ВА ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК АЛОҚАЛАРИНИ КЕНГАЙТИРИШГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 11 декабрь куни амалий ташриф билан Ашхобод шаҳрига келди.

Пойтахт аэропортида давлатимиз раҳбари Туркменистон Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Хожамират Гелдимирадов ва бошқа расмий шахслар кутиб олди.

Ўзбекистон Президенти Ашхобод шаҳрига келгач, Туркман халқининг миллий етакчиси, Туркменистон Халқ Маслаҳати Раиси Гурбангули Бердимухамедов билан учрашув ўтказди.

Давлатимиз раҳбари Туркменистон етакчисини тарихий сана — доимий бета-рафликнинг ўттиз йиллиги билан самимий табриклади ҳамда ушбу муҳим воқеага бағишлаб эртага ўтказиладиган халқаро форум ишига муваффақиятлар тилади.

Суҳбат давомида Ўзбекистон — Туркменистон стратегик шериклик, дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини, биринчи навбатда, сиёсий, парламентлараро, савдо-иқтисодий, маданий ҳамда гуманитар соҳаларда янада кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистон ва Туркменистон етакчлари минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб масалаларни ҳам кўриб чиқдилар.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Туркменистон Президенти Сердар Бердимухамедов билан учрашув ўтказди.

Давлатимиз раҳбари Туркменистон Президенти ва қардош халқини мамлакат бетарафлиги эълон қилинганининг 30 йиллиги, ушбу муҳим санага бағишланган халқаро форум юқори савияда ташкил этилгани ҳамда 2025 йил “Халқаро тинчлик ва ишонч йили” деб эълон қилингани билан самимий табриклади.

Туркменистон Президентининг яқинда бўлиб ўтган Ўзбекистонга давлат ташрифи давомида эришилган келишувларни амалга ошириш доирасида Ўзбекистон — Туркменистон стратегик шериклигини янада кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Йил бошидан буён товар айирбошлаш қарийб бир миллиард долларга етди. “Шовот-Тошовуз” чегараолди савдо зонаси муваффақиятли фаолият юритмоқда. Юк ташиш ҳажми 30 фоизга ошди, жумладан, Туркманбоши порти орқали етказиб бериш фаоллашди. Гуманитар ва ҳудудлараро алмашинувлар давом этмоқда.

Ҳукуматлараро комиссия, Ишбилармонлар кенгаши ва Ҳудудлар форумининг бўлажак йиғилишларида савдо ҳажмини кARRасига ошириш ҳамда иқтисодийёт тармоқлари, хусусан, энергетика, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва бошқа соҳаларда қўшма лойиҳаларни самарали илгари суриш бўйича таъсирчан чоралар кўриш муҳимлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Туркменистонга амалий ташрифи давом этмоқда.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН – ПАРАГВАЙ: МУНОСАБАТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ЯНГИ БОСҚИЧ

Парагвай Республикаси Президенти Сантьяго Пенья 11 декабрь куни расмий ташриф билан мамлакатимизга келди.

Олий мартабали меҳмонни “Тошкент-Хумо” халқаро аэропортида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Жамшид Қўчқоров ва бошқа расмийлар кутиб олди.

Кўксарой қароргоҳида Парагвай Республикаси Президенти Сантьяго Пеньяни кутиб олиш маросими бўлди.

Шу ерда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Парагвай Республикаси Президенти Сантьяго Пенья расмий делегациялар иштирокида музокара ўтказдилар.

Ўзбекистон билан Парагвай ўртасидаги амалий ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш истиқболлари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон етакчиси Парагвай раҳбарини самимий қутлар экан, Лотин Америкаси давлати Президенти томонидан Ўзбекистонга илк бор амалга оширилаётган ушбу ташриф тарихий аҳамиятга эга эканини қайд этди. Мазкур саммит икки мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантиришда янги даврни бошлаб бериши таъкидланди.

Музокараларда икки томонлама ҳамкорлиқни, жумладан, савдо-иқтисодий,

маданий-гуманитар, таълим ва бошқа соҳаларда кенгайтиришнинг устувор йўналишлари муҳокама қилинди.

Ўзаро савдони кўпайтириш, ишбилармонлик алоқаларини ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат ва кимё саноати, рақамлаштириш, туризм ҳамда спорт соҳаларида қўшма лойиҳаларни амалга оширишга алоҳида эътибор қаратилди.

Халқаро ва минтақавий кун тартибидagi долзарб масалалар юзасидан ҳам фикр алмашилди.

Учрашув якунида томонлар сиёсий мулоқотни янада ривожлантириш ва ўзаро манфаатли соҳаларда амалий ҳамкорлиқни чуқурлаштиришга тайёргилини тасдиқладилар.

Бўлиб ўтган музокаралар якунида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Парагвай Республикаси Президенти Сантьяго Пенья Қўшма баёноти имзоладилар.

Шунингдек, етакчилар ҳузурида Ўзбекистоннинг ЖСТга қўшилиши доирасида бозорга кириш масалалари бўйича икки

томонлама музокаралар якунлангани тўғрисидаги баённома ҳамда Ташқи ишлар вазирликлари ўртасидаги сиёсий маслаҳатлашув механизмининг йўлга қўйиш тўғрисида ўзаро аниқлашув меморандумини имзолаш маросими ўтказилди.

Ўзбекистон билан Парагвай ўртасида олий даражадаги музокаралар якунланган, Кўксарой қароргоҳида дарахт экиш маросими бўлиб ўтди.

Мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ҳамда шерикчиликни мустаҳкамлашга, икки томонлама муносабатлар тарихида янги саҳифа очишга ўзаро қатъий интилишнинг рамзи сифатида Президентлар Шавкат Мирзиёев ва Сантьяго Пенья биргаликда Фахрий меҳмонлар хибониди дарахт экидилар.

Парагвай Республикаси Президенти Сантьяго Пеньянинг Ўзбекистонга расмий ташрифи давом этмоқда.

З.ЖОНИБЕКОВ,
ЎЗА мухбири

МУҲАММАД АББОС ХОН

ЎЗБЕКИСТОН:
УЧИНЧИ РЕНЕССАНС —
ТАРАҚҚИЁТ КОНЦЕПТИ

Тақдимот

Ўзбекистон Миллий кутубхонасида покистонлик ёзувчи ва журналист Муҳаммад Аббос Хоннинг “Ўзбекистон: Учинчи Ренессанс — тараққиёт концепти” номли китобининг ўзбек тилидаги наشري тақдимоти бўлиб ўтди.

ЎЗБЕКИСТОН: УЧИНЧИ РЕНЕССАНС — ТАРАҚҚИЁТ КОНЦЕПТИ

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси, Олий Мажлис палаталари вакиллари, Покистон Президенти маслаҳатчиси ва матбуот котиби Муртазо Соланги бошчилигидаги делегация аъзолари, вазирлик ва идоралар, мамлакатимизда фаолият юритаётган дипломатик корпус вакиллари, нодавлат нотижорат ташкилотлар ҳамда ОАВ ходимлари иштирок этди.

Урду тилида ёзилган ушбу асарда Президентимиз илгари сурган Учинчи Ренессанс ғоясининг мазмун-моҳияти бадиий-публицистик услубда очиб берилган. Муаллиф концепциянинг маърифат, тинчлик, мулоқот ва инсониятни ҳамкорликка чорловчи юксак қадриятларга таянган ҳолда глобал ўзгаришлар фалсафасини чуқур ёритган.

“Ўзбекистон: Учинчи Ренессанс — тараққиёт концепти” китоби “Янги давр тасодифан шаклланмайдиган. Аввало, у инсон шурида уйғониб, кейин ҳаётимизда намоён бўлади” деган фикрлар билан бошланади.

“Ғоялар бу абстракт тушунчалар эмас, балки тарих йўналишининг ўзгаришига қодир улкан кучдир. Ўзбекистон Президенти жаноб Шавкат Мирзиёевнинг Учинчи Ренессанс концепцияси шунчаки ғоя эмас, балки инсонпарварлик, маърифат ва таълимга асосланган аниқ амалий дастурдир. Унинг мақсади — барқарор ривожланиш ва фаровонликка эришиш, кенг маънода эса адолатли ва самарали жаҳон тартибини барпо этишдир”, деб таъкидлайди Муҳаммад Аббос Хон.

➡ Давоми 2-бетда

Нуқтаи назар

ИЖТИМОЙ БАРҚАРОРЛИК ВА МАЪНАВИЯТ

ёхуд глобаллашув шароитида пайдо бўлаётган ТАҲДИДЛАРГА ҚАРШИ КУРАШИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ

Кўхна тарихга назар ташлаб, баъзан хайрон қоласиз: одамлар, халқлар, давлатлар, цивилизациялар тарихи шу қадар мураккаб, зиддиятли, қарама-қаршиликларга бойки, тараққиётнинг омили ҳам ана шу муаммоларнинг мавжудлигидадир деган хулосага келасиз киши. Чунки одамзод тараққиётнинг барча босқичларида ижтимоий ҳаёт, турмуш тарзини такомиллаштириш, янгиликларга интилиш жараёнида ўзига хос қийинчиликлар, зиддиятли ҳолатларни тинимсиз енгиб ўтиш, янгиликлар ҳаттиро қилишга интилган. Натижада бугун барча хайрон қоладиган даражадаги цивилизациялар кашф этилган.

Авваллари одамлар ҳаёти кўп ҳолларда бир текис, эволюцион тарзда ривож топган бўлса-да, инсоният тараққиётининг кейинги даврларида илм-фан, таълим соҳаларида эришилган ютуқлар сабаб бу жараён тезлаша бошлади. Дастлабки даврларда инсоният турмуш тарзи, ҳаёшаматлик ҳолати арифметик ўсиш бўйича яхшиланиб борган бўлса, бугунги кунга келиб, геометрик прогрессия асосида тараққий этиб бормоқда.

Инсон ҳаётини барқарорлаштириш, турмуш тарзини такомиллаштириш учун бугун барча имкониятлар ишга солинмоқда. Шунга мос тарзда ҳаётимиз ҳам ҳаёшамлик нуқтаи назаридан, жисмоний меҳнатни енгиллаштириш асосида яхшиланиб бормоқда. Мазкур

мақолани ёзиш пайтида жадид бобомиз Исоҳқон тўра Ибратнинг “Танланган асарлари”даги қуйидаги сатрларни ўқиб қолдим: “Маданият хотирага ўхшаган янги таомил, янги сўз, янги хат жорий бўлиб, эски нимарсалар, диний ишлар, бўлаклари ҳаммаси билкул қолиб, янги юриб кетар эканлар... Уйингизда ҳозир турубдур аён... чунончи: чироқ қолди — лампа (чикди), чақмоқ қолди — гурғурд (чикди)... чойёўш қолди — чойнак (чикди), қумғон қолди — самовар (чикди) ва ҳоказо янги нимарсалар қўб жорий бўлиб қолган”.

Хўш, биз мазкур иқтибосни нега келтирдик? Бунинг жиддий сабаби бор. Агар биз бугун фарзандларимизга бундан аттиги юз йил олдин ўзбек халқининг турмуши, ҳаётида бобомиз санаб ўтган нарсалар янгилик эди, авваллари ажодларимиз бугунги турмушимизда зарур бўлган электр асбоблари, жисмоний меҳнатни енгиллаштирувчи асбоб-ускуналар бўлмаганди десак, улар хайрон бўлиши тайин. Ҳақиқатан, ҳаётимиз, турмуш тарзимиз ниҳоятда катта тезликда

ўзгариб бормоқда. Инқилобий технологиялар туфайли яна 30-40 йиллардан сўнг бизни нималар кутаётганини тасаввур ҳам қилиб бўлмайди.

Демак, инсониятнинг моддий соҳасидаги ўзгаришлари тинимсиз тараққий этиб бораверади. Бундай тараққиёт, ўз навбатида, маънавият ва тафаккур оламига ҳам жиддий таъсир этмоқда. Бу эса бугун барчамизни ўйлантираётган, инсониятнинг бундан кейинги тақдирини ҳал қилувчи аҳамият касб этадиган омил — маънавият, маданият, тарбия масалалари долзарблигини янада оширмоқда.

Шахс тарбияси, унинг маънавияти, юксак ахлоқ масалаларига қанчалар кўп диққат қаратганимиз каби кўплаб зарарли таҳдидлар, мафкуравий-ғоявий босимлар ҳам урчи бораётганини унуттишга асло ҳаққимиз йўқ. Инсон шахсиятини бузиш, минг йиллар мобайнида шаклланган эзгу ғоялар, бунёдкор мафкуралар, одамларни фақат яхшилик, ўзаро ҳамкорликка бошловчи тарбия тизимига қарши кураш ҳам янги шакл ва мазмунга эга бўлиб бормоқда.

Президентимиз “Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон” китобида қайд этганидек, “Янги Ўзбекистон мафкураси — эзгулик, одамийлик, инсонпарварлик ғоясидир. Биз мафкура деганда, аввало, фикр тарбиясини, жамиятда миллий ва умуминсоний қадриятлар барқарорлигини тасаввур қиламиз. Маънавий қадриятларимизни асраб-авайлаш ва ривожлантириш, шу асосда ёш авлодни эзгулик, умуминсоний ғоялар руҳида вояга етказиш, уларда халқимизнинг маънавий ва маърифий идеалларга ёт бўлган зарарли таъсирларга қарши иммунитетини кучайтириш масаласи бугун ҳар қачонгидан ҳам долзарбдир”.

➡ Давоми 5-бетда

ИШОНЧ ВА ШЕРИКЛИКНИ МУСТАҚКАМЛАШ: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚАРО ТИНЧЛИК ТАШАББУСЛАРИДА ФАОЛ ИШТИРОК ЭТМОҚДА

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев 11 декабрь куни Ашхободга амалий ташриф билан келди. Давлатимиз раҳбари Туркменистоннинг доимий бетарафлик эълон қилинганининг 30 йиллиги, Халқаро бетарафлик куни ва 2025 йилни “Халқаро тинчлик ва ишонч йили” деб эълон қилинишига бағишланган халқаро форумда иштирок этади.

Ушбу муҳим тадбир давлатлар ўртасида ўзаро ишонч, хавфсизлик ва ҳамкорликни мустақкамлаш масалаларини муҳокама қилиш, профилактик дипломатия соҳасида тажриба алмашиш учун изланувчан платформа яратди.

Форум БМТ Бош Ассамблеяси 78-сессияси резолюцияси билан эълон қилинган Халқаро тинчлик ва ишонч йилининг кулминация воқеасидир. Туркменистон томонидан 86 давлат ҳаммуаллифлигида тайёрланган ушбу ташаббус сиёсий мулоқотни шакллантиришга хизмат қилди.

2025 йил январь ойида қабул қилинган Туркменистон фаолияти концепциясида Тинчлик ва ишонч йилига “Мулоқот — тинчлик гарови” янги халқаро муносабатлар фалсафасини амалга ошириш учун амалий майдон сифатида қаралмоқда.

Тинчлик ва мулоқот маданиятини илгари суриш, халқаро муносабатларда бетарафлик ролини кучайтириш,

превентив дипломатия ва воситачиликни ривожлантириш, давлатлар ўртасида ишончнинг янги механизмларини яратиш, тинчлик ва ўзаро ишончсиз барқарор ривожланиш мумкин эмаслиги тўғрисида глобал тушунчани шакллантириш “Халқаро тинчлик ва ишонч йили”нинг асосий мақсадлари этиб белгиланди. Ушбу мақсадларнинг амалга оширилиши ишонч ва масъулиятга асосланган кўп томонлама мулоқотнинг янги шакллари, институционаллаштириш учун имкониятлар очди. Шунингдек, давлатлар, халқаро ташкилотлар ва фуқаролик жамиятининг қўшма тинчлик ташаббусларида фаол иштирокини рағбатлантирди.

Бу борада Туркменистоннинг 1995 йилда БМТ Бош Ассамблеясининг махсус резолюцияси билан тан олинган ва кейинги 2015 ва 2025 йиллардаги резолюциялари билан тасдиқланган доимий бетарафлик сиёсати алоҳида аҳамиятга эга. Бетарафлик мамлакат конституцияси ва қонунларида мустақамланган бўлиб, Туркменистон ташқи сиёсий ўзига хослигининг

асосий элементига ҳамда минтақаий ва халқаро тинчликка қўшаётган ҳиссасининг асосига айланди. Бетарафликнинг асосий тамойиллари ҳарбий-сиёсий иттифоқларга киришдан бош тортиш, қуроли мижозларда иштирок этмаслик, мамлакат ҳудудидида ҳарбий ҳарбий контингентларни жойлаштириш, халқаро низоларни ҳал қилишнинг дипломатик усулларига устуворлик беришдан иборат.

Бетарафликнинг амалда бўлиши барча давлатлар билан тенг ҳуқуқлилик, ўзаро ҳурмат ва ички ишларга аралашмаслик тамойиллари асосида барқарор дипломатик муносабатларни қўллаб-қувватлаш, қўшнилари ва йирик давлатлар билан ҳамкорликни ривожлантириш, халқаро ташкилотлар билан фаол ишлашда намоён бўлмоқда. Ашхободдаги БМТнинг Марказий Осиё учун превентив дипломатия бўйича минтақаий маркази фаолияти, Туркменистоннинг БМТнинг барқарор ривожланиш, сув ва энергетика хавфсизлиги, экология ва иқлим ўзгаришига қарши курашиш соҳасидаги ҳамкорликка қаратилган гуманитар, экологик ва ижтимоий ташаббусларида иштирок этиши бунга яққол мисолдир.

Ўзбекистон кўп векторли ташқи сиёсатни ривожлантириб, конструктив минтақаий мулоқотни қўллаб-қувватлаб, Марказий Осиёда барқарорлик асоси сифатида тинчлик ва ишонч мустақкамлашга алоҳида эътибор қаратмоқда. Мамлакатимиз стратегияси очкилик, яхши қўшничилик, ўзаро ҳурмат ва ҳамкорликнинг барқарор шакллари ривожлантиришга қаратилган халқаро ташаббусларида фаол иштирок этиш тамойилларига асосланади. Ушбу ёндашувлар Халқаро тинчлик ва ишонч йили мақсадларига тўлиқ мос келади ҳамда минтақада хавфсизлик ва барқарорликнинг ягона маконини шакллантиришга хизмат қилади.

Ўзбекистон — Туркменистон муносабатлари ишонч ва ўзаро ҳурматга асосланган муваффақиятли ҳамкорликнинг ёрқин

намунасидир. Минтақада барқарорликни мустақкамлашда муҳим роль ўйнаган Туркменистоннинг умумэтироф этилган бетарафлиги, Ўзбекистоннинг ҳамкорликни чуқурлаштириш, иқтисодий ва гуманитар алоқаларни ривожлантириш, маданий алоқалар ва транспорт инфратузилмасини мустақкамлашга қаратилган фаол ва прагматик позицияси ҳамкорликни янги босқичга олиб чиқмоқда. Туркменистон Президенти Сердар Бердимухамедовнинг яқинда Ўзбекистонга амалга оширган давлат ташрифи икки томонлама ҳамкорлик форматини кенгайтириш, иқтисодий, маданий ва ижтимоий соҳалардаги йутуқларни мустақкамлаш имконини берди. Ташриф якунида етакчилар қўшма баёнот, савдо, қишлоқ хўжалиги, соғлиқни сақлаш, транспорт, энергетика, юридик ва маданий соҳаларни қамраб олган қатор давлатлараро битим ва ҳамкорлик дастурларини имзолади. Чегараолди ҳудудларнинг иқтисодий интеграцияси ва мамлакатлар ўртасидаги товар айирбошлаш ҳамжмини ошириш учун қўшма имкониятлар яратадиган маъмурий, божхона ва хизмат кўрсатиш инфратузилмалари билан жиҳозланган “Шовот — Тошҳовуз” чегараолди савдо зонасини ишга туширишга алоҳида эътибор қаратилди.

Шубҳасиз, Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ашхободда бўлиб ўтадиган халқаро форумдаги иштироки мамлакатимизнинг Марказий Осиёда ва халқаро майдонда тинчлик, ишонч ва барқарор ҳамкорликни мустақкамлашга содиқлигининг яна бир тасдиғи бўлади. Форум Ўзбекистоннинг ишонч ва яхши қўшничилик қояларини илгари суришдаги фаол ролини намоён этиш, минтақа барқарорлиги ва фаровонлиги йўлида лойиҳа ва ташаббусларни биргаликда амалга ошириш учун янги имкониятлар яратиби, Ўзбекистон — Туркменистон шериклигини мустақкамлашга хизмат қилади.

Дунё” АА

Тақдимот

ЎЗБЕКИСТОН: УЧИНЧИ РЕНЕССАНС — ТАРАҚҚИЁТ КОНЦЕПТИ

Бошланиши 1-бетда

Китобга Покистон Бош вазири Муҳаммад Шаҳбоз Шариф сўзбоши ёзган ҳамда асарнинг башарият тамаддуни истиқболини аниқлашдаги илмий-мушоҳадавий аҳамиятини алоҳида қайд этган.

Муаллифнинг таъкидлашича, китобда жаҳон миқёсидаги давлат ва сиёсат арбоби Шавкат Мирзиёев томонидан илгари сурилган Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш гоиси маърифат, тинчлик ва мулоқот каби қадриятларга асосланган буюк ўзгаришлар лойиҳаси экани кўрсатиб берилган. У, шунингдек, инсониятни ҳамкорликка чорлаш, тинчлик ва мулоқот каби қадриятларга асосланган буюк ўзгаришлар лойиҳаси, вақт измига бўйсунмас абадий гоёлардан бири сифатида талқин этилган.

Покистон Бош вазири сўзбошида китоб “башарият тамаддунининг келажакдаги ривожини теран анигла олишга қаратилган изланиш ва мушоҳадаларни ўзида мужассам этган асар” эканини таъкидлайди. Ўзбекистон тажрибаси Покистонни ҳам келгусида буюк янгиланишлар, хайрли интилишларга илҳомлантириши, китоб, шак-шубҳасиз, башарият келажиги, маърифатнинг қадр-қиммати ва янги жаҳон гуманизминини шакллантиришда Шарқнинг тутган муҳим ўрнини янада яққол намоён этиб, истиқболдаги улуг режаларга ўз ҳиссасини қўшишга ишонч билдиради.

Бу Президентимиз гоёлари ва глобал миқёсдаги қатор ташаббусларининг юксак эътирофидир.

Давлатимиз раҳбарининг “Хайрли иш яхши ниятдан бошланади” деган сўзларини муаллиф “Чин маънодаги ўзгаришлар инсоннинг эзгулик ва адолатга хизмат қилиш истигидан бошланади” деб талқин қилган ҳамда бу ибора китобнинг фалсафий асосини ташкил этган.

Китобда Ўзбекистон миллий давлатчилик ривожининг уч минг йилдан зиёд тарихий

тажрибасига оид қатор мисоллар келтирилади. Китобхон Самарқанддан Бухорогача, Хивадан Тошкентгача бўлган бепоён ўзбек замини асрлар давомида маданиятлар ва савдо йўллари чорраҳаси, Шарқ илмий, фалсафий ва маънавий тафаккурининг юраги бўлганини анигла олади.

“Асарнинг илк тақдимоти жорий йил октябрда Исломободда бўлиб ўтган эди. Унда таниқли сиёсатшунос олимлар, таҳлилчилар ушбу асар нафақат ўзаро тушуниш манбаси, балки Ўзбекистондаги ислохотларни чуқур аниглаш калити бўлиб хизмат қилишини таъкидлаган.

Покистонлик сиёсатчи ва илмий экспертлар фикрича, ёзувчи Муҳаммад Аббос Хоннинг ушбу асари ва унда илгари сурилган фикр ҳамда талқинлар нафақат Покистон, балки Европа ва бошқа мамлакатларда ҳам юқори баҳоланмоқда.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти маслаҳатчиси Хайриддин Султонов, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси Коммуникациялар департаменти раҳбари — Президент Матбуот котиби Шерзод Асадов иштирок этди.

Рашид ХЎЖАМОВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

“Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ашхободда бўлиб ўтадиган халқаро форумдаги иштироки мамлакатимизнинг Марказий Осиёда ва халқаро майдонда тинчлик, ишонч ва барқарор ҳамкорликни мустақкамлашга содиқлигининг яна бир тасдиғи бўлади. Форум Ўзбекистоннинг ишонч ва яхши қўшничилик қояларини илгари суришдаги фаол ролини намоён этиш, минтақа барқарорлиги ва фаровонлиги йўлида лойиҳа ва ташаббусларни биргаликда амалга ошириш учун янги имкониятлар яратиби, Ўзбекистон — Туркменистон шериклигини мустақкамлашга хизмат қилади.

ҚОРАҚАЛПОҚ ҚЎБИЗИ ВА ЎТОВИ ЮНЕСКОНИНГ НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС РЎЙХАТИГА КИРИТИЛДИ

Қорақалпоқ қўбизини ясаш ва унда ижро этиш санъати расман ЮНЕСКОнинг Зудлик билан муҳофаза остига олинishi лозим бўлган номоддий маданий мерос рўйхатига киритилди.

Мазкур тарихий қарор Ҳиндистон пойтахтида бўлиб ўтган ЮНЕСКО Номоддий маданий меросини муҳофаза қилиш ҳукуматлараро қўмитасининг 20-сессияси иштирокчилари томонидан бир овоздан маъқулланди.

Ушбу муҳим воқеа Ўзбекистоннинг мақсадли саяё-ҳаракатлари натижасида бўлиб, Қорақалпоғистоннинг ноёб маданий анъанаси халқаро миқёсда эътироф этилганини яққол намоён этимоқда.

Қўбиз санъати Ўзбекистоннинг ЮНЕСКО рўйхатларига киритилган маданий мерос элементлари сонини ўн олтигача етказди. Бу эса мамлакатимизнинг қадимий цивилизацияси ва бой маданиятининг халқаро марказларидан бири сифатидаги маконини тасдиқламоқда.

Қўбиз қадимги торли-камонли мусиқа асбоби бўлиб, туркий халқлар, айниқса, қорақалпоқлар, қозоқлар ва қирғизлар орасида кенг тарқалган. Қорақалпоқ қўбизи анъанавий тарзда яхлит ёғочдан (қўпична тутдан) ясалди. Отининг ёлидан қилинган иккита торга эга бўлиб, чуқур ва бетакор оҳанг ҳосил қилади.

Живор қорақалпоқ достончилари ва шоирларидир. Улар қўбиз ғўлигидида достонлар ва тарихий ривоятлар ижро этади. Живорчилик анъанаси қорақалпоқ халқининг тарихи, фалсафаси ва маънавий қадриятларини етказувчи мусиқий ва шеърый санъатнинг ноёб ўйунлигидир.

Қўбиз ясовчи усталар ва унда ижро этадиган созандалар сафининг қамайиб кетаётгани оқибатида ушбу санъат элементининг йўқолиш хавфи мавжуд. Шу сабабли уни Зудлик билан муҳофаза остига олиш рўйхатига киритиш зарурати пайдо бўлган. Мутахассислар ҳам мазкур ноёб анъанани келажак авлодлар учун сақлаб қолиш муҳимлигини алоҳида таъкидлади.

Сессия давомида “Муқаддас мероснинг қайта тикланиши: қўбиз ва қорақалпоқ жироқларининг эпик анъанаси” мавзусида сайд-ивент бўлиб ўтди. Дастурга кўра, таниқли жироқлар Бакбергел Сиримбетов ва Давронбек Ендирбаевнинг жонли ижроси, қўбиз ва жироғга бағишланган ҳужжатли фильм намоёниши ҳамда уста Марат Жақсимуратов томонидан қўбиз мусиқа асбобини ясаш жараёнининг жонли кўргазмаси намоён этилди.

Шунингдек, 11 декабрь куни Ҳиндистонда бўлиб ўтган ушбу сессияда қорақалпоқ ўтовини Инсониятнинг номоддий маданий мероси репрезентатив рўйхатига киритишга бағишланган масала ҳам муҳокама қилинди.

Халқаро анжуманда Ўзбекистон маданий меросининг ўн еттинчи элементи — қорақалпоқ ўтовини ҳам жаҳон миқёсида эътироф

этилиб, ЮНЕСКО Инсоният номоддий маданий меросининг репрезентатив рўйхатига бир овоздан қабул қилинди.

Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон қўшмачиси туркий халқлар уйи — ўтовини ЮНЕСКОнинг Репрезентатив рўйхатига киритиш бўйича қўшма номинатсия таъминланган эди.

Қорақалпоқ ўтовининг ЮНЕСКО рўйхатига киритилиши бутун Ўзбекистон, хусусан, Қорақалпоғистон Республикаси учун улкан ижтимоий-сиёсий ва маданий аҳамиятга эга бўлган муҳим воқеадир.

Қорақалпоқ ўтовини ўзига хос кўриниши, нақшлари ва рамзлари билан ажралиб турадиган, қорақалпоқ халқининг дунёқарашини, эстетикаси ва табиий турмуш шароитини акс эттирувчи ноёб халқ меъморчилиги намунасидир. Унинг халқаро миқёсда эътироф этилиши миллий ўзлигини сақлаш ва оммалаштиришга хизмат қилади.

Мазкур воқеа Ўзбекистон раҳбариятининг бой маданий-гуманитар меросини халқаро майдонда илгари суриш бўйича изчил ва муваффақиятли саяё-ҳаракатларининг ёрқин далили бўлди. Мамлакатимизнинг очкилик ва жаҳон мероси намуналарини сақлаш тамойиллари яна бир бор намоён этилди.

Қорақалпоқ ўтовининг рўйхатга киритилиши сўнгги йилларда Ўзбекистон ва ЮНЕСКО ўртасида жадал ривожланаётган ҳамкорликнинг ёрқин самараларидан. Ўзаро манфаатли шериклик шу йил октябрь-ноябрь ойларида Самарқанд шаҳрида ўтказилган ЮНЕСКО

Бош конференциясининг 43-сессиясидан сўнг янги босқичга кўтарилди.

Қорақалпоқ ўтовини Ўзбекистон маданий меросининг ЮНЕСКОнинг турли рўйхатларига киритилган ўн еттинчи элементи бўлди. Мамлакатимизнинг Буюк илп йўлидаги жаҳон цивилизациясининг асосий марказларидан бири эканини тасдиқлади.

Айниқса, сўнгги 7-8 йилда Ўзбекистон ва ЮНЕСКО ўртасидаги самарали ҳамкорлик муносабатлари ташкилот рўйхатларига бир нечта муҳим номоддий ва табиий маданий мерос элементларини киритилишига олиб келди.

Ўтовнинг ЮНЕСКО рўйхатига киритилиши нафақат монументал ёдгориликларни, балки авлоддан авлодга ўтиб келаётган жонли анъаналар ва кўникмаларни, халқнинг ишончи ва шуурини асрашга қаратилган муваффақиятли ишларнинг узвий давомидир.

Ушбу воқеа Қорақалпоғистон ва бутун Ўзбекистоннинг сайёҳлик жозибадорлигини ошириш, ўтов тайёрлаш билан шуғулланувчи хунарманд-усталарни қўллаб-қувватлаш, илмий тадқиқотлар олиб бориш, анъанавий кўникмаларни ёш авлодга етказиш, унинг боқийлигини таъминлаш учун янги имкониятлар очди.

Қорақалпоқ ўтовининг репрезентатив рўйхатга киритилиши мазкур тарихий бойлиқнинг халқаро эътирофи ва қўшмачиллик маданиятининг ноёб рамзини сақлаб қолиш қафолати бўлди.

“Дунё” АА
Дехли шаҳри

ТАДБИРКОРЛИК РУҲИ, ЯРАТУВЧАНЛИК ШИЖОАТИ

Покиза АҲМАДЖОНОВА,
Халқ депутатлари Сирдарё вилояти кенгаши раиси, сенатор

“Инсон қадри учун” эзгу тамойили асосида кечаётган ислохотлар самараси Сирдарёдаги улкан ўзгаришларда ҳам яққол намоён бўлмоқда. Шу маънода айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбарининг Сирдарё вилоятига ташрифи ҳудудни бутунгидан-да улкан бунёдкорлик майдонига айлантириш, сирдарёликлар ҳаётига янги мазмун, оиласига фойз, турмушига фаровонлик олиб киришга замин яратиши билан аҳамиятли бўлди.

Бундан 10 йил олдин вилоятимиз мамлакатнинг энг қўлоқ ҳудудларидан бири сифатида тилга олинарди. Аслида ҳам шундай эди-да. Чунки вилоят иқтисодиёти узоқ йиллар пахта ва ғаллага боғланганди. Нотўғри юритилган аграр сиёсат сабаб ернинг катта қисми шўрланиб, ярқис ҳолга келиб қолганди. Фермерлар кўп меҳнат қилиб, кам даромад олар, сўғорши инфратузилмаси эскирган эди.

Халқнинг асосий даромади ердан бўлса-да, унумдорлик йилдан йилга пасайиб боради, мақсадли инвестициялар, оқилона бошқарув ва иқтисодиётни тиклайдиган гоё ва лойиҳалар бўлмагача, одамлар чекланган, ҳаминқадар имкониятларга қўниб яшашга мажбур эди.

2016 йилдан кейин бошланган янги сиёсий давр, иқтисодий дастур ва ислохотлар Сирдарёни мулқро бошқа ривожланиш босқичига олиб чиқди.

Маҳаллалардаги бунёдкорлик ишлари билан танишди ҳамда Халқ депутатлари Сирдарё вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида иштирок этиб, ҳудудни иқтисодий-ижтимоий ривожлантиришнинг устувор йўналишларини белгилаб берди. Асосийси, вилоятни янада ривожлантириш, аҳоли ва тадбиркорларнинг оғирини енгил, узогини яқин қилиш бўйича катта режа ва мақсадлар белгиланди.

Қайд этилганидек, аҳоли бандлигини таъминлаш, камбағалликни қисқартириш бўйича янги чарча ёндашувлар, самарали ечимларни жорий этиш учун доим изланиш, ўрганиш, тажриба ортириш муҳим.

Вилоятимизга охириг сақиз йилда 4 миллиард доллар инвестиция киритилди, 120 мингдан ортиқ иш ўрни яратилди. Шу давр мобайнида 187 та йирик қувват ишга туширилди. 50 га яқин янги турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Натижада саноат ҳажми 4 триллиондан 25 триллион сўмга етди.

Давлатимиз раҳбари томонидан келгусида амалга оширилиши зарур бўлган масалалар атрофича муҳокама қилиниб, тақлиф ва ташаббуслар илгари сурилди. Хусусан, Президентимиз келаси йиллар давомида вилоятга жами 3 миллиард доллар инвестиция киритиш, экспорт ҳажми 500 миллион долларга етказиш, 185 минг аҳолини иш билан таъминлаш бўйича қатъий ишлаш зарурлигини таъкидлаб, Сирдарёни ривожлантириш бўйича аниқ вазифаларни белгилаб берди.

Келгуси йилда вилоят инфратузилмасини яхшилашга 1,5 триллион сўм, тадбиркорлик лойиҳалари учун 10 триллион сўм ресурс ажратиш режалаштирилгани, шунинг 753 миллиард сўми илк бор Сирдарё вилояти ва туман бюджетларига маҳаллалар шароитини яхшилаш учун йўналтирилгани давлатимиз раҳбарининг ўзгаришлар, аввало, маҳаллаларда сезилиши керак деган сўзларининг амалдаги исботи бўлди.

Бу ҳақда Президентимиз “Маҳалла — жамиятнинг юзи. Мамлакатдаги барча ўзгаришлар, аввало, шу ерда ўз ифодасини топади. Биз шундай тизим яратдикки, илгари жиддий деб ҳисоблаган қўлпаб масалаларимизга ечимни айнан маҳалланинг ўзида топпамиз. Бу институтга эътиборни янада кучайтиришда давом этамиз”, деди.

Йигилишда тадбиркорлар учун қатор янгиликлар, қудайлик ва имтиёзлар яратиш борасида сўз борди. Жумладан, Тошкент шаҳридаги саноат корхоналарини босқичма-босқич пойтахтдан ташқарига кўчириш жараёнида “Сирдарё” эркин иқтисодий зонасидаги бўш ерлар мавжуд қувватларни жойлаштириш учун катта имконият экани таъкидланди. Шу боис, пойтахтдан ўз корхонасини Сирдарёга кўчириш истагида бўлган тадбиркорларга саноат зонасидаги ерлар соддалаштирилган тартибда, чегирма билан тақдим этилади, уларга 10 миллиард сўмгача имтиёзли кредит ажратилади, хошаёни темир йўл орқали ташинида арзонлаштирилган тарифлар қўлланади.

Президентимиз Сирдарёда боғча, мактаб, шифохона ўринларини кўпайтириш, электр, сув, канализация ва йўлларни яхшилаш борасидаги ишларга ҳам тўхталди. Айни мақсадда вилоятимизга биргина жорий йилнинг ўзида аҳоли турмуш шароитини яхшилаш учун 100 миллион доллар ресурс йўналтирилди. Натижада 47 та мактаб, 45 та болалар боғчаси, 31 та тиббиёт муассасаси, 5 та спорт ва маданият маскани тубдан таъмирланиб, замонавий жиҳозлар билан таъминланди. Бу ишлар изчил давом эттирилиб, келаси йили яна 100 миллион доллар ажратилиши эълон қилинди.

Бир сўз билан айтганда, давлатимиз раҳбари ташрифи қўшилиб, Сирдарёга янги ташаббускорлик руҳи, тадбиркорлик шижоати, кенг имкониятлар манбаи келди.

Санжар ЭШМУРОДОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Танамиздаги қон хар бир ички орган учун қувват манбаи вазифасини бажаргани каби энергетика иқтисодиётнинг энг муҳим жабҳалари — оғир ва енгил саноат, хизмат кўрсатиш, қисман қишлоқ ҳўжалигини ҳаракатлантирувчи қувватдир. Бошқача айтганда, энергетика тизими нафақат иқтисодиёт, балки инсоният фаровонлиги билан чамбарчас боғлиқ тармоқлар ривож, барқарор тараққиёти асосидир. “Яшил” энергетика эса бу қувватнинг ортиб бориши, узвийлигини таъминлаши билан янада аҳамиятли.

Биргина мисол, уйда чироқ бўлмаса, ҳеч қайси маиший жиҳозни ишлата олмайди. Хоналар зимистонлиги қалбингизга кўчиб, умидсизлик, ғам-ташвиш ва хавотир уйғотади.

Шу боис, ушбу соҳадаги ислохотлар давлат иқтисодиёти мустақамланиши, ижтимоий ҳаёт яхшиланиши, аҳоли даромади ва турмуши сифатини оширади. Давлат ва жамиятда ёрқин келажакка ишонч туйғусини кучайтиради. Янги Ўзбекистонни барпо этишда барқарор энергетика қувватига эга бўлишга алоҳида урғу берилётгани боиси ҳам шу, аслида.

Жорий йил 5 декабрь куни Президентимиз бошчилигида янги энергетика қувватлари ва инфратузилма объектлари ишга туширилгани ҳамда навбатдагиларнинг қурилишини бошлашга старт берилгани бу борадаги ишларни янги босқичга олиб чиқди деб бемалол айтиш мумкин.

Қатор халқаро ташкилотлар вакиллари, ҳамкор давлатлар масъуллари, жумладан, Бирлашган Араб Амирликлари энергетика ва инфратузилма вазири Суҳайл ал-Мазруйи, Туркия энергетика ва табиий ресурслар вазири Алпарслон Байроқдор, Озарбайжон энергетика вазири Парвиз Шаҳбозов, Қирғизистон энергетика вазири Таалайбек Ибраев, шунингдек, Жаҳон банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки, Осиё инфратузилмавий инвестициялар банки, Ислом тараққиёт банки ва бошқа молия институтлари, дунёнинг йирик тармоқ компаниялари раҳбарлари, инвесторлар иштирокидаги анжуман “Барқарор энергетика — Янги Ўзбекистоннинг келажак сари ишончли қадими” мавзусида бўлиб ўтганида ҳам чуқур маъно-мазмун бор.

Зеро, анжуман доирасида қарийб 11 миллиард долларлик 42 та энергия ишлаб чиқариш, сақлаш қувватлари ва бошқа инфратузилма иншооти ишга туширилди, навбатдаги 21 тасининг қурилиши бошланишига старт берилди.

Ўтган йили 14 декабрь куни бўлиб ўтган ҳудди шундай тадбирда давлатимиз раҳбари иштирокида энергетика соҳасида 18 та янги қувват ишга туширилиб, 6 та лойиҳа қурилиши бошланган эди. Бир йилда қамровнинг қанчалик кенгайганини рақамлар ўртасидаги фарқдан ҳам англаш мумкин.

Албатта, бунда 2025 йилнинг мамлакатимизда “Атроф-муҳитни асраш ва “яшил иқтисодиёт” йили” деб эълон қилиниши ҳамда йилга доир давлат дастурида белгиланган вазифалар ижроси катта замин яратди. Жумладан, дастур доирасида “яшил” энергетикани жорий этиш борасида янги ташаббус, лойиҳа ва натижадор механизмлар йўлга қўйилди.

Буларнинг барчаси олдимиздаги юксак марра — 2030 йилгача қўшимча 17 минг мегаваттдан ортиқ қайта тикланувчи энергия қувватлари ишга туширилиши, натижада “яшил” энергиянинг жами генерациядаги улуши 54 фоизга етказилишига хизмат қилиши билан аҳамиятлидир.

ЭКОЛОГИК МУВОЗАНАТ, МУСТАҲКАМ СУВЕРЕНИТЕТ КАФОЛАТИ

“Яшил” энергетика замонавий жамиятнинг ривожланишида муҳим роль ўйнайди. Унинг тараққиёти қуйидаги жиҳатларга ижобий таъсир кўрсатади.

Биринчидан, экологик нуқтан назаридан қарайдиган бўлсак, анъанавий энергия манбалари, хусусан, нефть, кўмир ва газ ёқилгиси атмосферага зарарли газлар чиқаради. “Яшил” энергетика эса бундай ифлосланишнинг олдини олади ва углерод чиқиндиларини камайтиради.

Масалан, 5 декабрь куни Қорақалпоғистон Республикаси, Бухоро, Қашқадарё ва Тошкент вилоятларида ишга туширилган умумий қиймати 3,3 миллиард долларлик лойиҳалар орасида 3500 мегаваттли 16 та қуёш, шамол, иссиқлик станцияси ва ГЭСлар бор.

Улар тўлиқ қувватга чиққач, мазкур объектларда йилига 15 миллиард киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилади. Натижада келгуси йилда “яшил” энергетика ишлаб чиқариш ҳажми 23 миллиард киловатт-соатга етади. Ушбу қувватлар орқали Ўзбекистон аҳолисининг йиллик электр энергияси истеъмоли тўлиқ қопланишига эришилади.

Шунингдек, тоза энергия ҳисобига табиий газ сарфи салкам 7 миллиард куб метрга камайд. Атмосферага 11 миллион тонна зарарли моддалар чиқишининг олди олинади. Бу эса глобал исилш ва экологик муаммоларнинг олдини олишга ёрдам беради.

Иккинчидан, кўпгина давлатлар нефть ва табиий газга қарам бўлиб, уларни импорт қилишга мажбур. Айниқса, қаҳратон қиш кунларида электр энергиясини турли оғир

Таҳлил

Шунингдек, юртимизнинг экспорт маҳсулотларига “яшил” энергетика деган янги маҳсулот қўшилмоқдаки, бундан келадиган қўшимча маблағ миллий иқтисодиётимиз янада барқарорлаштишга хизмат қилади. Жумладан, бу борада қўшни Қозғистон, Озарбайжон билан ҳамкорликда Европага электр энергияси экспорт қилиш учун “яшил йўлак” лойиҳаси тайёрланмоқда. Лойиҳа Боқудати COP-29 саммитида имзоланган келишув асосида амалга оширилмоқда. Лойиҳа доирасида Каспий ва Қора денгиз остида кабелъ тортиш орқали Европага “яшил стратегик йўлак” барпо этилиб, “яшил” энергия экспорт қилиниши кўзда тутилган. Ҳозирги кунда Италия компанияси томонидан дастлабки технологиялар ишлаб чиқарилмоқда.

Ислохотлар тизгини қўшни давлатлар билан ягона энергетика бозорини яратиш йўлидан бормоқда. Бу дунё энергетика бозорида Марказий Осиё ўзининг йирик ўрнига эга бўлишини билдиради.

Тўртинчидан, дунё бозорида “яшил” сертификатга эга маҳсулотлар, бошқача айтганда, табиатга зарар етказмасдан олинаётган қайта тикланувчи энергия манбалари ҳисобига тайёрланган ёки етиштирилган экспорт товарлари устун мавқега эга.

Қолаверса, “яшил” ривожланиш таннархи камайтиришда муҳим омил ҳамдир. Шу маънода, юқорида санаганимиз каби лойиҳалар ҳисобига мамлакатимизда “яшил” энергетика ривожланиши дунё бозорида “Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган” ёрлиги остидаги маҳсулотлар рақобатбардошлигини сезиларли оширади.

СУВИМИЗ, НИЯТИМИЗ БИР, АМАЛИМИЗ ҲАМ БИРЛАШМОҚДА

Марказий Осиё минтақасининг асосий сув манбаси Амударё ва Сирдарёдир. Ушбу катта сув ўзанлари минтақадаги барча давлатлар ҳудудидан оқиб ўтади. Ундан ҳамжихатликда фойдаланиш ҳар қачон муҳим бўлган. Шу боис, тарихда турли низолар бўлишига қарамай, халқларимиз сувдан келишилган ҳолда фойдаланган.

Марказий Осиё минтақасининг асосий сув манбаси Амударё ва Сирдарёдир. Ушбу катта сув ўзанлари минтақадаги барча давлатлар ҳудудидан оқиб ўтади. Ундан ҳамжихатликда фойдаланиш ҳар қачон муҳим бўлган. Шу боис, тарихда турли низолар бўлишига қарамай, халқларимиз сувдан келишилган ҳолда фойдаланган.

Президентимиз ташаббуси ва қўшни мамлакат раҳбарлари хайрихоҳлиги билан бутун бу минтақа ўз тарихидаги энг тотув, аҳил, ўзаро манфаатли ҳамкорлик даврига қадам қўйди. Ташбех билан айтганда, бутун сув, туз-номимиз бир дастурхон устида баҳам кўрилмоқда. Мушт каби бирлашган давлатларимиз дунёга бўлимас минтақа, катта ижтимоий-иқтисодий қудрат сифатида намоён бўлмоқда. Бунга юқоридагидек турли йўналишлардаги ўзаро манфаатли ҳамкорлигимиз асос бўлиб хизмат қилаётир.

Хусусан, гидроэнергетика тармоғидаги ҳамкорлик ҳам давлатларимиз учун муҳим йўналишдир. Бу борада минтақа гидроэнергетика салоҳиятидан самарали фойдаланиб, биргаликда бошқариш мақсадида келгуси йили Қирғизистон ва Қозғистон билан “Қамбарот ГЭС-1” лойиҳасини молиялаштиришга киришилиши белгиланди.

корхоналар сонини 100 тага етказиш белгиланган.

Статистик маълумотларга кўра, биргина ўтган йилнинг ўзида табиий офатлар дунё миқёсида 320 миллиард долларлик глобал иқтисодий йўқотишларга сабаб бўлган. Эътибор қаратиш керак бўлган жиҳати, бу кўрсаткичлар 2023 йилгидан 30 фоиз балоан.

Рақамлардан дунё миқёсида глобал экологик муаммолар йил сайин кескинлашиб бораётганини англаш мумкин. Шу боис, ривожланган мамлакатлар саноат, ишлаб чиқариш соҳасида атроф-муҳитга зарарсиз, нолъ углерод чиқиндисини ҳосил қиладиган қайта тикланувчи муқобил энергия манбаларидан фойдаланиш борасида турли лойиҳаларни амалга оширмоқда.

Шу ўринда яқинда Бразилияда ўтган COP-30 иқлим конференциясида мамлакатимиз ўз ташаббуси билан Париж битими доирасида муҳим мажбуриятни зиммасига олганини

“Илгари энергия етишмовчилиги Ўзбекистоннинг энг асосий оғриқли масалаларидан бири, заиф томони эди, хорижлик инвесторлар билан манфаатли ҳамкорлик асосида энергетика тармоғида амалга оширилаётган ислохотлар эса бу заифлиқни катта қудратга йўғрилтирмоқда.”

Зеро, Ўзбекистон электр энергияси қувватининг катта қисмини гидроэнергетика ташкил этади. Шу боис, соҳа биз учун муҳим. Хорижий инвесторлар кўмағида бу тармоқ ҳам кейинги йилларда тараққий этиб бормоқда.

Жорий йилда 400 мегаваттлик гидроэлектр станциялар ишга туширилди. Жумладан, Норинда 38 мегаваттлик илк гидроэлектр станция тўлиқ маҳаллий маҳсулотлардан фойдаланган ҳолда қурилди. Ушбу истиқболли лойиҳа йилига ўртача 1025 миллион киловатт-соат экологик тоза электр энергияси ишлаб чиқариш қувватига эга.

ЮЗДАН ОРТИҚ КОРХОНА ХАЛҚАРО СЕРТИФИКАТГА ЭГА БЎЛАДИ

Ўзбекистонда Жаҳон банки билан ҳамкорликда дунёда илк инновацион “iCRAFT” лойиҳаси ишга туширилди ва катта натижаларга эришилмоқда. Жумладан, шу йилнинг ўзида 17 та йирик саноат корхонаси “яшил” энергетика бўйича халқаро сертификатлар тизимига ўтди. Келгуси икки йилда бундай

алоҳида қайд этишимиз жоиз. Унга кўра, Ўзбекистонда 2035 йилгача зарарли газлар эмиссияси 50 фоиз қисқартирилиши мақсад қилинди.

Авалло, Париж битими ҳақида тўлиқроқ маълумот берсак. Ушбу битим атмосферага чиқарилаётган зарарли газлар миқдорини камайтиришга қаратилган. 2016 йилдан қуча кирган ҳужжат дунёнинг 195 мамлакатини томонидан маъқулланган, 175 давлат унинг тадбирлари доирасида иш олиб бормоқда.

Айниқса, Европа Иттифоқи давлатлари битим доирасида турли лойиҳаларни амалга оширишга қаратилган. Шулардан бири “Fit for 55” пакети. Унинг “Carbon Border Adjustment Mechanism” (“CBAM”) углерод чегарасини сошлаш механизми қисмида халқаро тижорат, маҳсулотларни импорт-экспорт қилиш, инвестициялар киритиш масалалари қайд этилган. Унга кўра, Европа Иттифоқида импорт қилинчилар маҳсулот ишлаб чиқарилишида ҳосил бўлган углерод ҳисоботларини бериши ва бу чиқиндилар учун алоҳида тўлов қилиши керак.

Юқорида қайд этилган “яшил” энергетика бўйича халқаро сертификатлар бу қўшимча тўловлар мажбуриятини бекор қилади. Шу боис, ЖСТга аъзо бўлиш, дунё бозорида ўз маҳсулот ва брендлари билан алоҳида ўрин эгаллаш, экспорт салоҳиятини янада оширишни мақсад қилган Ўзбекистон учун “яшил иқтисодиёт”га ўтиш муҳим аҳамият касб этади.

БОШ МАҚСАД — ИНСОН ҚАДРИНИ УЛУҒЛАШ

Президентимиз фаолиятининг илк палларидиёқ ислохотлардан қўланган асосий мақсад одамларни рози қилиш, инсон қадрини улуғлаш эканини айтганди. Иқтисодий тармоқлардаги янгиланишлар ҳам худди шу мақсад йўлида кечди. Бу, айниқса, аҳолини электр энергияси билан узлуксиз таъминлашда яққол намоён бўлди. Илгари совуқ кунларда муайян соатларгина электр бериладиган марказдан олис қишлоқларда ҳам таъминот анча яхшиланди.

Эсимда, болалик йилларим тунлари шам ёруғида дарс қилишга мажбур бўлардик. Электр таъминотидаги сурункали ўзилишлар туфайли қиш кунлари кўрпа остида қишлоқларда ҳам таъминот анча яхшиланди.

Бутун янгича механизм, ташаббус ва лойиҳалар ҳисобига аҳолини узлуксиз электр энергияси билан таъминлашда сезиларли ўзгаришлар кузатилади бор гап. Эътиборлиси, бу мақсад йўлидаги ортга қайтмас ислохотлар тизими давом эттирилмоқда. Зеро, Президентимиз таъкидлаганидек, “Бутун жадал суръатларда ўсиб бораётган иқтисодиётимиз ва аҳолининг талаб ҳамда эҳтиёжидан келиб чиқиб, энергетика тизимида катта ислохотларни амалга оширишимиз. Биз бу йўналишда иккита муҳим мақсадга эришишни асосий вазифа қилиб белгиллаганимиз. Биринчиси — барча тармоқ ва ҳудудлар учун ишончли ва узлуксиз энергия таъминотини йўлга қўйиш. Иккинчиси эса ана шу режамизни замонавий, экологик тоза ва қайта тикланувчи муқобил манбалар ҳисобидан амалга оширишидир”.

5 декабрь куни аҳолини узлуксиз электр энергияси билан таъминлаш мақсадида ишга туширилган лойиҳалар қаторида “Angren Energo” ва “Uzhydropower” корхоналари ҳам бор. “Angren Energo” йилига 15 мингта трансформатор ишлаб чиқариш, “Uzhydropower” эса 155 та гидроагрегат тайёрлаб бериш қувватига эга. Бундан кўринадиги, ҳар икки корхона ҳам иқтисодиётимиз ривожига ҳамда аҳоли фаровонлигига муҳим ҳисса қўшади.

Умуман олганда, 5 декабрь куни ишга туширилган янги энергетика қувватлари ва инфратузилма объектлари ҳамда қурилиши бошланган янги лойиҳаларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳамияти жуда катта.

Жорий йил давомида ушбу йўналишда жуда кўп бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Жумладан, хусусий сектор, аҳоли хонадонлари ва ижтимоий соҳа объектларида 2 минг мегаваттлик қиш қуёш панеллари ўрнатилди. Уларда шу йилнинг ўзида қўшимча равишда 2 миллиард киловатт-соатга ақин муқобил энергия ишлаб чиқарилади. Шунингдек, 69 минг километр электр тармоғи, 14 мингта трансформатор ва юқори кучлишлили подстанция янгиланди.

Бу йўналишда яна бир янгича механизм жорий этилди. Самарқанд ҳудудий электр тармоқлари Туркиянинг “Akse Elektrik” компаниясига хусусий бошқарувга берилди. Ушбу компания лойиҳа доирасида тармоқни операцион бошқарувга олиб, инвестиция киритади, тармоқларни модернизация қилади, йўқотишларни босқичма-босқич 2 баробар камайтиради. Натижада ҳар йили ўртача 20 миллион доллар тежалди.

Шундай тажриба асосида келгуси йилда Жиззах ва Сирдарё, 2027 йилда Наманган ва Тошкент вилоятлари электр тармоқлари бошқаруви ҳам инвесторларга тақдир этилиши белгиланди.

Бир сўз билан айтганда, илгари энергия етишмовчилиги Ўзбекистоннинг энг асосий оғриқли масалаларидан бири, заиф томони эди, хорижлик инвесторлар билан манфаатли ҳамкорлик асосида энергетика тармоғида амалга оширилаётган ислохотлар эса бу заифлиқни катта қудратга йўғрилтирмоқда. Бунда, албатта, Президентимизнинг оқилона сиёсати ҳал қилувчи аҳамият касб этаётир. Буни биз эмас, халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам эътироф этмоқда.

Хусусан, 5 декабрдаги тантанали маросимда Саудия Арабистонининг “ACWA Power” компанияси бошқаруви раиси Муҳаммад Абунайян Ўзбекистоннинг инвестицияларни жалб қилиш ва энергетика соҳасидаги фаолиятини юксак баҳолаб, давлатимиз раҳбарига нисбатан “Бутун дунё инвесторлар билан ишлашни сиздан ўрганиши керак”, дея таъкидлаганини келтириш мумкин. Шунингдек, аввалроқ, Осиё тараққиёт банки раҳбари Масато Канда Италиядаги йирик молиявий анжуманлардан бирида Ўзбекистонни хусусий инвестициялар ҳисобига энергетика соҳасини муваффақиятли трансформация қилаётган намунали давлатлардан бири сифатида эътироф этганини ҳам қайд этиш жоиз. Ушбу эътирофлар биз тўғри йўлдан бораётганимиз, янги Ўзбекистонни барпо этишда янги уфқларни кашф этаётганимиздан дарак беради.

БИР ПАРЧА ЕРДАН ТОҒДАЙ ХИРМОН

Риштон туманидаги Қайрағоч маҳалласида кузги шолғом, турп, сабзи, қизил лавлаги сингари сабзавот экинлари йиғим-терими авжи паллада. Маҳсулотнинг бозори чакқон. Бир килограмм турп ва шолғом улгуржи нархда 1500-2000 сўмдан сотилмоқда. Дехқонлар ўн сотих ердан ўрта ҳисобда 20 тонна ҳосил йиғиб олмақда. Шу ҳисобдан даромад чўғини чамалаш қийин эмас.

Қадимий гўшалардан бир бўлган бу замин кузги сабзавот етиштиришда ўзига хос анъана, тажрибага эга. Қишлоқ одамлари авваллари ҳам шу йўналишда меҳнат қилган, изланган. Аммо минг машаққат билан етиштирилган ҳосил учун эркин бозор йўқ эди. Маҳсулотлар фақат ички бозорларда сотилган. Ҳосилдорлик, манфаатдорлик салмоғи ҳам шунга яраша бўлган.

Кейинги йилларда аграр соҳани ислоҳ қилиш ва бозор талабларига мослаштириш борасида қатор ишлар бажарилди. Жумладан, интенсификация ҳосил етиштириш, сув ресурсларидан самарали фойдаланиш, истиқболли навлар танлашга алоҳида эътибор берилди бошланди. Бу деҳқон ва томорқасидан ҳаёт тарзини ўзгартирди. Томорқадан бир эмас, икки-уч марта ҳосил олиш, бугдойдан бўшаган майдонларда такрорий экин етиштириш тажрибалари оммалашди. Маҳаллада бўлган киши эътиборини ҳар бир хонадонда саралаб, қадоқлаб қўйилган сархил сабзавот маҳсулотлари тортиди.

— Ҳорманлар, хирмонга барака, — дея шундоқ йўл ёқасида, юк машиналарига маҳсулот ортаётган миришқорлар олдида тўхтади. Ишчилар ювиб, сараланган турп ва шолғомни 3 килограммдан махсус халталарга қадоқлаб бериш билан андармон. Биз фурсатини топиб, уларни гурунга тортамиз.

— Айни кунда дастлабки 100 тонна сабзавотни хорижга экспорт қилишга ҳозирлик қўямиз, — дейди “Водий гулчехра барака” фермер хўжалиғи раҳбари Шерали Мирзақодилов. — Аввал маҳсулотларни катта қоплар, ёғоч қутиларга жойлаб, мижозларга етказиб берадик. Энди дунё бозори талаб ва тақлифни ҳисобга олиб, сабзавотларни кичик миқдорда қадоқлаб берамиз. Бу маҳсулот манзилга сифатли етиб боришини таъминлайди. Хариidorлар учун ҳам қўлай. Истиқболли лойиҳаларимиз доирасида хорижга умумий қиймати 5 миллион долларлик сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалиғи маҳсулотларини етказиб бериш учун шартномалар имзолаганимиз.

Нозимжон Ҳақимов бу йил ўттиз ёшга тўлди. Ёш бўлса-да, деҳқончиликда кўпга иборат бўлиб келмоқда. У ўн сотих томорқасидан мавсумда 2-3 марта ҳосил етиштирилади. Бундан ташқари, бугдойдан бўшаган ердан ижарага жой олиб, сабзавот экиб, рўзгор тебратяпти. Кеч кузнинг қировида обдан пишган сабзавот экинларининг таъми мазали бўлади. Қолаверса, узок вақт хусусиятини йўқотмай сақланади. Нозимжон учун бу йилги мавсум ҳам салмоқли бўлди. Тўрт гектарга турп, икки гектарга сабзи экди. Бугун даладан тўғри экспорт қилинаётган маҳсулотлар бозори чакқон.

Эгатлар оралаб бораётган Нозимжон кўк мангизли турплардан бирини олиб аришча тушди. Айтаганича бор экан, сабзавотнинг таъми ўзгача, сувли, мазали.

— Хомхал гапларга ишониб, хорижга ишлагани бориб, 4 ойда қайтиб келганим, — дейди ёш деҳқон. — Ишлайман деганга шу ерда ҳам шароит ва имконият етарли. Дастлабки ҳисоб-китобимизга кўра, шу мавсумда 500 миллион сўмдан қўл даромад оламиз. Бунга

осонлик билан эришиб бўлмайди, албатта. Шу мақсадда деҳқончиликда илмий ёндашиш, серхосил, тезпишар уруғ танлаш, қўл меҳнати ва бошқа харажатларни камайтиришга эътибор қаратганимиз. Масалан, шу кунгача уруғни четдан сотиб олганмиз. Энди ўзимиз тайёрлаяпмиз. Аввал уруғни қўлда сепардик. Ҳозир замонавий сепкалардан фойдаланяпмиз. Бу уруғ сарфини тенг ярмига қисқартирди. Унумдорлигини ошириб, маҳсулот таннархини арзонлатди.

Ҳаётхон Хусанова боқувчиси йўқ, камбағал оилалар реестрида туради. Унга субсидия асосида бир сотих иссиқхона қуриб берилди. “Холиқжон Султонов” фермер хўжалиғига ишга жойлашди. Қолаверса, томорқасидан бу мавсумда 6 тоннадан кўп кузги сабзавот йиғиб олди.

— Турмуш ўртоғим вафот этганда балогатга етмаган 4 фарзандим, васийликка олган набирам билан ёлғиз қолганман, — дейди Ҳаётхон. — Камбағал оилалар бандлигини

800 гектардан кўп майдонида кузги сабзавот етиштирилади. Умумий сигими минг тонна бўлган 3 та маҳсулот сақлаш омбори қурилди. Бу сархил маҳсулотларни йил давомида бозорга чиқариш имконини берапти. Ҳар йили жами 4 минг тоннадан кўп сабзавот етказиб берилмоқда. Натижада маҳалла ишсизлик, камбағалликдан холи ҳудудга айланди. Шу кунгача йил аввалида камбағаллик реестрига киритилган 40 та оила камбағалликдан чиқди. Ижтимоий ҳимоя дафтраида турган хотин-қизлар, меҳнат миграциясидан қайтган 71 кишига ижара асосида экин майдони ажратиб берилди. Бу ерда кооперация асосида “Бир контур — бир маҳсулот” тамойилида эртаги ва кузги сабзавот етиштириш оммалашди.

Жорий йилда “Ҳар бир оила — тадбиркор”, “Менинг маҳаллам”, “Бизнеста биринчи қадам” лойиҳалари доирасида 15 нафар ташаббускор фуқарога 850 миллион сўмдан ортиқ имтиёзли кредит олишга қўмаклашдик, — дейди маҳалладаги ҳоким ёрдамчиси Ҳасанбой Қўчқоров. — Яқингача бармоқ билан санарли хонадон томорқа хўжалиғи ва иссиқхоналарида сабзавот экиларди. Бугун 300 дан ортиқ хонадонда иссиқхона бор. Ўтган йилда бу мақсадлар учун 115 миллион сўмдан кўп кредит берилди. Маҳалламизда томорқани суғориш учун сув етишмасди, муаммога ечим топилди. Беш километр узоқдан янги сув тармоғи тортилди. Шу мавсумда 350 дан ортиқ хонадон томорқаси сув билан таъминланди.

Аҳоли томорқаси ва бошқа экин ерларидан самарали фойдаланишга қаратилган ислохотлар деҳқонлар тафаккурини ўзгартирди. Бу эса аҳоли турмуш даражасини яхшилаб, ҳудудлар ободлиғига хизмат қилапти.

Расулжон КАМОЛОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бу ерда сабзавотларни саралаш, қадоқлаш ишларига ҳар кун 20 дан ортиқ мавсумий ишчи жалб этилмоқда. Уларга текин тушулик, узоқдан келадиганларга техника ажратилган. Ҳисоб-китоблар кунбай қилинади. Битта ишчи бир ойда 4-5 миллион сўм даромад олади. Қайрағочда мавсум ишлари қўкламга қадар давом этиши инобатга олинса, амалий ишлар салмоғини ҳисоблаш қийин эмас.

таъминлаш, қўллаб-қувватлаш йўлида берилган имтиёз ва имкониятлар оиламизга фаровонлик, тўқинлик олиб кирди. Рўзгордан ортагача мол-қўй олиб боқяпмиз. Қизларимни турмушга узатдим, ўғлим Фаргона давлат университетига ўқишга кирди. Битта оилга бундан ортиқ яна нима керак?!

Маҳаллада аҳоли томорқасининг 92 гектарыда ва фермерларнинг галладан бўшаган

Таълим ислохотлари

Шавкат ҲАСАНОВ,
Самарқанд агроинновациялар ва тадқиқотлар институти ректори, профессор

Ривожланган давлатлардаги олий таълим муассасаларида талабгорлар “очик университет” тамойили асосида ўқитади. Бизда ҳам сиртки таълим шакли тугатилгач, корхона ва ташкилотларда ишловчи ходимларни ушбу тамойил асосида ўқитишга эҳтиёж ортмоқда. Чунки ходимлар ўз касбини янада мукаммал ўрганишни истаиди.

“ОЧИҚ УНИВЕРСИТЕТ” ТАМОЙИЛИ ЁШЛАР УЧУН ИМКОНИЯТ

Самарқанд агроинновациялар ва тадқиқотлар институтида Европа Иттифоқининг “Erasmus+” дастури томонидан молиялаштирилган Озик-овқат инновациялари бўйича очик университет лойиҳаси айнан шу мақсадда йўлга қўйилган. 2024 йил февралда бошланган лойиҳада Европа Иттифоқи мамлакатларидан икки-та, Тожикистондан учта, Ўзбекистондан эса иккита олий таълим муассасаси иштирок этапти.

Уни амалга оширишдан мақсад Марказий Осиё университетларида озиқ-овқатни қайта ишлаш технологиясини йўналиши бўйича кундузги таълим шаклида ўқийётган талабалар билан бирга ташқи талабалар иштирок этади.

ган таълимнинг янги шаклини ишлаб чиқиш ва жорий қилишдан иборат.

Лойиҳа доирасида Европа Иттифоқидаги етакчи университетларнинг малакали профессор-ўқитувчилари иштирокида озиқ-овқатни қайта ишлаш технологиялари таълим йўналишига оид 7 та янги ўқув режаси ҳамда модуллари ишлаб чиқилди. Беш профессор-ўқитувчимиз Латвияга малака оширишга юборилди. Малака ошириш давомида улар сут, гўшт, мева-сабзавот ва донни қайта ишлаш технологиясини ҳамда янги озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқиш каби олтига фан модулини чуқур ўрганиб қайтди. Бундан ташқари, озиқ-овқат сифати ва хавфсизлиги бўйича 4 профессор-ўқитувчимиз Словакиянинг Нитра қишлоқ хўжалиғи университетида малака оширишга юборилди.

2025/2026 ўқув йилидан институтимизда “Дон маҳсулотларини қайта ишлаш технологиясини” ҳамда “Академик мати” фан модуллари бўйича синов тарикасида ўқитиш жараёни бошланган. Очик таълим шаклидаги ушбу машгулотларда бакалаврият ва магистратура босқичи талабалари, профессор-ўқитувчилар, озиқ-овқат саноати корхоналари вакиллари, жумладан, “Агромир” ва “Мева-Мароқанд” МЧЖ ходимлари, турли олий таълим муассасалари тадқиқотчилари иштирок этмоқда.

Дарслар сифатини янада ошириш мақсадида жорий йил октябрда Латвия ҳаёт фанлари ва технологиялари университети ҳамда Словакиянинг Нитра қишлоқ хўжалиғи университетида мутахассислар келиб, талаба ва тингловчиларга назарий ҳамда амалий билим берди. Муҳим, мазкур ўқитиш модели озиқ-овқат саноатида фойдаланишга мутахассислар малакасини ошириш, меҳнат бозоридagi рақобатбардорлигини кучайтириш билан бирга талабаларнинг амалий кўникмаларини чуқурроқ эгаллашига қўмаклашмоқда.

Лойиҳа доирасида институтда “Дон маҳсулотларини қайта ишлаш технологиясини” фан модулини ўқитиш учун замонавий лаборатория жиҳозлари, яъни қопилпи нон пишириш печлари ўрнатилди.

“Очик университет” лойиҳаси доирасида керакли фан модули ўқитиш бўлигинидан кейин тингловчиларга сертификат берилди. Ҳозирча корхона ва ташкилотлардан 12 талабгор ушбу лойиҳа бўйича ўқиди, яъни касбига дон сирларини чуқур ўрганди. Бу тамойил асосида касб ўрганимоқчи бўлган талабгорларни келгусида ҳам ўқитиш, уларнинг меҳнат бозорига етук мутахассис бўлиб етишишга қўмаклашиш ниятидамиз.

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ 9 ДЕКАБРЬ КУНИ ПАХТАЧИЛИК ВА ҒАЛЛАЧИЛИКНИ МОЛИЯЛАШТИРИШНИ САМАРАЛИ ТАШКИЛ ЭТИШ ҲАМДА АГРАР СОҲАДА СУБСИДИЯЛАР АЖРАТИШ ЯНГИ ТИЗИМИ ЮЗАСИДАН ТАҚДИМОТ БИЛАН ТАНИШДИ.

Келгуси йилда пахта ва ғалла ҳосили, субсидия ва бошқа харажатларга жами **34,2 ТРИЛЛИОН СЎМ** ажратиш режалаштирилгани, қўшимча **200 МИЛЛИОН ДОЛЛАР** маблағ жалб этилиб, **800 ТА ПАХТА ТЕРИШ МАШИНАСИ** харид қилиниши айтиб ўтилди ҳамда бу борада тақлиф этилаётган янги қўллаб-қувватлаш механизмлари кўриб чиқилди.

Фермерлар орасида “**интизомли бўлиш — арзон кредит**” моделини шакллантириш учун “**А**” кредит рейтингига эга хўжаликларга **2 фонгга**, “**В**” тоифадиларга **1 фонгга** пайсаятирилган ставкада кредит ажратиш ва шу орқали интизомли фермерларнинг кредит юкнини камайтириш тақлиф қилинди.

Ўзбекистон Президентининг жорий йил 22 ноябрдаги “**Аграр соҳани давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида**”ги фармонида мувофиқ аграр соҳада давлат томонидан қўллаб-қувватлаш механизмларини такомиллаштириш мақсадида Қишлоқ хўжалиғи вазирлиги ҳузурида **Аграр соҳада тўловлар агентлиги ташкил этилди**.

Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалиғида **52 турдаги субсидия ажратилмоқда**. Янги тизимда ушбу жараён соддалаштирилиб, инсон омили тубдан қисқартирилиб, бюрократия камайтирилди, арзларини кўриб чиқиш тўлиқ рақамлаштирилди ва барча жараёнлар “**АГРОПОРТАЛ**” орқали амалга оширилади.

ПАХТАЧИЛИК ва ҒАЛЛАЧИЛИКНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ, қишлоқ хўжалиғи техникалари билан таъминлаш ва сув тежовчи технологияларни жорий этишга жами **29 ТРИЛЛИОН СЎМ** ажратилди. СОҲАГА **2,35 ТРИЛЛИОН СЎМ** СУБСИДИЯЛАР ЙЎНАЛТИРИЛДИ.

Ўз маблағидан пахта етиштирган хўжаликларга пахта қўйиматининг **10 ФОИЗИ** МИҚДОРИДА СУБСИДИЯ ажратилиши натижасида **3430 ФЕРМЕР** ва кластерлар **151 МИНГ ГЕКТАР** майдонда ўз маблағи ҳисобидан пахта етиштирди ва **1,9 ТРИЛЛИОН СЎМ** РЕСУРС ТЕЖАЛДИ.

Пахта етиштиришга олинган кредитни жорий йил якунига қадрар тўлиқ қайтарган фермерларга **фоиз тўловининг 4 фоиз** бандини қайтариб бериш имконияти туфайли **9002 та фермер 2,5 триллион сўм** имтиёзли кредитларни муддатидан олдин қайтарди.

Ўз маблағи ҳисобидан бугдой етиштирган фермерларга **10 ФОИЗ СУБСИДИЯ АЖРАТИШ ТАШАББУСИ** БИЛДИРИЛДИ.

КОРРУПЦИЯ ФАҚАТГИНА ПУЛ “ОЛДИ-БЕРДИ”СИ ЭМАС

Долзарб мавзу

Коррупция ҳар қандай жамият фаровонлиғи, миллий бирдамлиғи, тараққиётга ва тинчлиқга раҳна солувчи иллатлардан биридир. Қайси халқда коррупция кузатилса, бу жамият парокандаликка юз тутиши тайин. Зеро, ушбу иллат урчиган жой борки, турли келишмовчиликлар юзага келади, аҳолининг давлатга ишончи сусаяди, одамлар орасида порахўрилик авж олади, давлат хизматчилари шахсий манфаати доирасида иш олиб боради, салоҳиятли кадрлар ўрнига уқувсизлари мақом топади.

Муборак ислом динида шунинг учун ҳам коррупцион ҳолатлар қаттиқ қораланган. Инсон ҳаётида порахўрлик, форибгарлик, ўзгалар ризқини ноҳақ ейиш каби иллатлар мавжуд экан, улардан шахс ва жамиятнинг халос этиш учун ҳаракат қилиш, порахўрликнинг олдини олиш ҳар бир инсоннинг ҳаётий вазифаси бўлиши шарт. Зотан, порахўрлик гуноҳ ишлардандир. Бир гуноҳни кўриб туриб, унга индамаслик шу гуноҳга рози бўлиш билан баробар. Муборак дини-

мизда бировнинг молини бу йўллар билан ўзлаштириш қаттиқ қораланган. Аллоҳ таоло Куръони каримнинг “Бақара” сурасида бу ҳақда марҳамат қилиб, “*Урталарингиздан мол — бойликларингизни ботил йўллар билан еманг. Шунингдек, била туриб, одамларнинг бойликларидан бир қисмини гуноҳ йўл билан ейиш мақсадида уни ҳукм чиқарувчиларга ҳавола этманг*”, дейди.

Бу ўринда бировнинг ҳақини ноҳақ ейишда пора берувчи ва олувчи ҳам оғир гуноҳкор

бўлиши айтилади. Аллоҳ таоло Нисо сурасида бундай марҳамат қилади: “*Эй иймон келтирганлар, бир-бирларингизнинг молларингизни ботил йўл билан еманг*”.

Поранинг арабча маъноси “ришва”, ислом уламолари унга “*Пора киши ўзи ҳақиқ бўлмаган нарсасида эришиши ёки зиммасида лозим бўлган нарсадан қутулиши учун тақдим этган мол ёки манфаатдир*”, деб таъриф берадилар.

Порахўр инсон пора олиш билан динига, имонига, виждонига, ишониб топирилган вазифасига, давлатига, халқига, энг асосийси, “яхшилиқ қилишман” деб оиласи ва фарзандларига хиёнат қилаётганини яхши билиши ва англаши лозим. Динимиз кўрсатмаларида порахўрлар қилмишинин қайтиб, чин дилдан тавба қилмаса, уларни дунё ва охиратда ниҳоятда оғир жазолар кутиб тургани оят ва ҳадислар орқали жиддий огоҳлантирилган. Жумладан, Имом ибн Можа Абдуллоҳ ибн Умар розияллоху анҳудан ривоят қилган ҳадисда бундай дейилади:

“*Расулуллоҳ солаллоху алайҳи васаллам пора бергани ҳам, пора олгани ҳам лаънатладилар*”.

Демак, пора талаб қилиш ҳам, пора бериш ҳам, улар ўртасида воситачилиқ қилиш ҳам ҳаром амалдир.

Юқоридаги оят ва ҳадислардан англаш лозимки, пора олишнинг ҳар қандай тури ислом динида қораланган. Чунки пора олувчи шахс дунё моли ва нафси учун виждонини сотади. Виждонини сотган шахс оиласи, яқинлари, халқи ва ватанига ҳам хиёнат қилишдан қайтмайди.

Ноҳақ йўл билан даромад топаман деб бировларга зулм қилган инсон мол-мулкда ҳеч қачон барака бўлмайди, сарсонлик билан ҳаёт кечиради. Зеро, тарих давомида қайси бир амалдор пора олган бўлса ёки бировга адолатсизлик юзасидан ён босган бўлса, охир-оқибат моддий-маънавий зарар кўргани аён ҳақиқат.

Донишманд вазир Низомулмулк “Сиёсатнома” асарида бундай ёзади: “*Раямдан бирортаси неъмат ҳақини, омонлик ва тинчлик қадрини билмаса, хиёнат этишини андиша қилиб, сотқинлик қилса, номардлик кўрсатса, ҳақдоддан ошиб кетса, гуноҳини бўйинга қўйиб, яраша жазо бериб, ишдан олиб, улардан воз кечиш керак*”.

Низомулмулк халқпарвар, ватанпарвар, сadoқатли, салоҳиятли ва имони пок шахслар ватанин овод этиши, шунингдек, халқнинг молу мулкига хиёнат қилмаслигини баён этади. Агар қайсидир мансабдор ўз нафсини ўйлаб, халқ молига хиёнат қилса, бу қабиларни қонун билан жазолаб, уларни ишдан четлатиш зарурлигини уқтирган. “Сиёсатнома” асарининг бошқа бир жойида айтиладики: “*Ҳозирги замон мансабдорлари шундайки, ҳаром динларга парво қилмайдилар, ҳақиқатни беҳуда нарсаси чиқарадилар, иш оқибатини ўйламайдилар*”.

Исмоил (Сомони)да бундай одат бор экан: *халқлик совуқли кунларда, қор ёқи ёмиргаса ҳам ёлғиз ўзи майдонга чиқиб, пешин намози вақтигача отга миниб турар экан ва айтарканки, бирор мазлум киши ҳолати бўлиб саройга келса-ю, турар жойи бўлма-са, қор ва совуқда бизни ичкарида кўрса, биз билан кўришиши қийин бўлади. Биз кутиб турганимизни кўрса, келиб ишини хал қилиб, саломат қайтади*”.

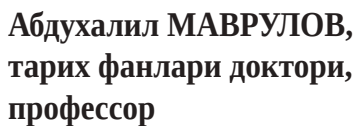
Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, буюк аждодларимиз асрлар давомида коррупцияни маънавий иллат сифатида баҳолаган. Кор-

рупция фақатгина пул шаклида бўлмаслиги мумкин, айнаи замонимизда учраб турадиган бировнинг ишини хал қилиб бериш, бошқаларга адолатсизлик қилиш, нафсига эрк бериб, одамларни алдаш, моддий манфаат ортириш мақсадида турли фитилларни кеңг оммага тарқатиш, бировни кўрқитиб молини талон-тарож қилиш, мансабдор шахснинг умумҷамият мулкидан шахсий манфаати йўлида фойдаланиши каби иллатлар ҳам унинг турли кўринишларидир.

Коррупция адолат, тинчлик ва фаровонлик, умумтараққиёт кушандаси экан, унга қарши курашиш ҳар биримиз учун ҳам қарз, ҳам фарздир. Бунинг учун дастлаб ўз-лигимизни англаб, нафсимизни тўғри йўлда тарбиялаб борсак, аждодларимиз меросини ўргансак, муҳими, коррупция икки дунё саодатини барбод этишини англасак ҳамда қонунчиликда жазо мукаррарлигини идрок этсак, ён-атрофимиздагиларга ҳам шундай фикр ва қарашларимизни ёйсақ, жамиятда унга нисбатан муросасиз муҳит шаклланади.

Каромиддин ЖАМАҲМАТОВ,
Имом Термизий халқаро
илмий-тадқиқот маркази
директори ўринбосари, филология
фанлари бўйича фалсафа доктори

ёхуд глобаллашув шароитида пайдо бўлаётган ТАҲДИДЛАРГА ҚАРШИ КУРАШИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ

Маънан бон, мафкуравий имунитети мус таҳкам, ҳар бир соҳада анъанавийлик ва замонавийликни уйғунлаштира олиш имкониятига эга ёшлар билан технологик инқилоблар бугаллашув тўфайли муайян маънода пайдо бўлаётган турбулентлик ҳолатини бағдратидан

Бугун туризм соҳаси жаҳон иқтисодиётининг энг тез ривожланаётган ва истқболли тармоқларидан бири. Биринчидан, бу хорижга маҳсулот экспорт қилмай, валюта олиб кириш имконияти демак. Иккинчидан, туризм кам маблағ билан кўп иш ўрни яратадиган, аҳоли даромади ва ҳудудлар қиёфасини яхшилайдиган соҳа.

Шу боис, мамлакатимизда сўнгги йилларда туризми давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, маъмур соҳа билан шугулланувчи тадбиркорларга имтиёзлар яратиш, инфратузилмани замон талаблари асосида ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Зеро, юртимизда тарихий, маданий ва ҳушманзара жойлар жуда кўп. Уларнинг негизда туризм масканлари, меҳмонхоналар барпо этилмоқда. Шунингдек, тартиб-таомиллар соддалаштирилиб, сайёхлик бизнесига қулайлик яратилди. Сайёхлар хавфсизлигини таъминлаш мақсадида туризм полицияси ташкил этилди. Мухими, бу соҳа мамлакатимиз иқтисодиётининг стратегик муҳим сектори сифатида жадал ривожланмоқда.

Буни кейинги йилларда республикаимизнинг туризм экспорти 1,6 карра ошиб, 3,5 миллиард долларга етгани, соҳада икки мингдан ортқ янги тадбиркор иш бошлагани ёки ўтган йили хорижлик сайёхлар ташрифи 10 миллиондан ошгани каби мисолларда ҳам кўриш мумкин.

Дарҳақиқат, бугун ҳудудларда туризм ва сервис инфратузилмаси жуда тез ривожланяпти. Хусусан, ўтган саккиз йилда соҳага 6,5 миллиард доллар сармоя киритилиб, 130 мингта меҳмон ўрни очилган. Аслида, юртимиз тарихи, маданиятига асосланиб, бу кўрсаткични 2-3 карра кўпайтириш мумкин.

Хужжатда туризм салоҳияти кенг ҳудудлар, яъни Сурхондарё, Қашқадарё ҳамда водий вилоятларининг бу йўналишдаги имкониятларидан самарали фойдаланиш белгиланган. 2030 йилгача туризм соҳасини ривожлантиришнинг асосий мақсадлари мустақамланган. Туризмнинг ялпи ички маҳсулотдаги улушини 3,5 фоиздан 7 фоизга, чет эллик сайёхларнинг йиллик сонини 20 миллион нафарга етказиш, шу жумладан, тўлов қобилияти юқори бўлган сайёхлар оқимини кўпайтириш, туризм хизматлари йиллик экспорти ҳажминини 6 миллиард доллардан ошириш шулар жумласидан.

Ушбу натижаларга эришиш учун туристик шаҳарларимиз ўртасидаги транспорт боғланишини яхшилаш, ички авиақатновлар сонини кўпайтириш ҳамда йўлга сарфланадиган вақтни камида 3 баравар қисқартириш, 4 ва 5 юлдузли меҳмонхоналар сонини 2 баравар ошириш, туристик хизмат ва маҳсулотларни диверсификация қилиш орқали республиканинг туристик салоҳиятини тўлиқ ишга солиш, Ўзбекистоннинг жаҳонда кенг таниладиган туристик брендини яратиш ва миллий туристик маҳсулотларни омалаштириш учун янги инструментларни жорий этиш кўзда тутилмоқда.

Соҳада давлат бошқарувини такомиллаштириш учун қарор билан Туризм қўмитаси фаолиятининг асосий йўналишлари ҳамда ташкилий тузилмаси тасдиқланди.

Унга кўра, Туризм қўмитаси туризм соҳасини тартибга солиш ва ривожлантириш бўйича давлат сиёсатини амалга оширувчи республика ижро этувчи ҳокимият органи

Хорижлик сайёхлар юртимизга янада кўпроқ келиши учун жаҳонга машҳур кийим-кечак брендлари савдо-кўнгилочар мажмуаларга жалб қилинади ҳамда шаҳарлар атрофларида миллий архитектура услубига асосланган замонавий аутлет марказлар ташкил этилади. Бу ишлар биринчи босқичда 2030 йилгача Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларида, 2030 йилдан бошлаб эса туристик салоҳияти юқори бошқа аҳоли пунктларида амалга оширилади.

Шунингдек, қўмита томонидан Тошкент шаҳридаги модернизм ёдгорликларини ЮНЕСКОнинг Жаҳон мероси рўйхатига киритиш бўйича материаллар тақдим этиш, пойтахтимиз энг кўп мозаикалар бор шаҳар сифатида жаҳон миқёсида эътироф этилишига эришиш бўйича ҳам чора-тадбирлар кўрилади.

Қарорда туризм соҳасини ривожлантириш учун янги тартиб ва уларнинг ҳуқуқий механизмлари ҳам белгилаб берилди. Хусусан, янги тартибга мувофиқ, 2026 йил 1 февралдан бошлаб чет эллик сайёхларга Ўзбекистон ҳудудидан харид қилинган товарлар учун туланган қўшилган қиймат солиғи суммаси уларнинг хоҳишига кўра нақд пул шаклида қайтарилади. 2026 йил 1 мартдан бошлаб Туризмни қўллаб-қувватлаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан ҳар йили янги турдаги туризм хизматларини ишлаб чиқиш, амалиётга жорий этган энг яхши 10 тагача лойиҳа учун харажатларнинг 50 фоизи миқдоридида субсидиялар ажратилади.

2026 йил 1 июлдан бошлаб миллий туризм ягона платформаси ишга туширилади. Бунда сайёхлар учун хизмат кўрсатиши мумкин бўлган транспортнинг барча турлари платформага интеграция қилинади. Миллий платформа энг мақбул йўналиш ва транспорт турини танлаш, чипталарни онлайн банд қилиш ва сотиб олиш имконияти яратилади. 2026 йил якунига қадар эса ушбу платформа доирасида республика ҳудудларига сайёхлар оқими ва уларнинг хоҳишларини таҳлил қилиш, персоналлаштирилган йўналишлар ва таклифларни яратиш, шунингдек, нарх шаклланиши ва ресурслар тақсимланиши каби имкониятларни назарда тутувчи сунъий интеллект ва катта ҳажмдаги маълумотларни таҳлил қилиш тизими жорий этилади.

Туризм хизматлари сифатини янада ошириш мақсадида Жаҳон туризм ташкилоти шафелигида Халқаро туризм академияси Самарқанд кампусида туризм соҳаси субъектлари ходимлари малакасини ошириш ҳамда қайта тайёрлаш ўқув курслари ташкил қилинади.

Туризм соҳаси ривожига қаратилган бу каби чора-тадбирлар фақат иқтисодиётимиз барқарорлиги, балки аҳоли бандлиги ва фаровонлигини оширишга хизмат қилиши билан аҳамиятлidir.

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бир манзил

МАҲАЛЛА ДРАЙВЕРИ —

Киши бир дардга йўлиқмасин экан. Донишмандлар “Саломатлик — туман бойлик”, дея билиб айтган. Шу пайтгача Бозорбой ота беморлик нималигини билмас эди. Ҳар доим унинг дадил юришини кўрганларнинг ҳаваси келарди. Гоҳида югуриш бўйича ёшларни ҳам ортда қолдирарди.

Энди эса негадир кайфияти тушиб, иштаҳаси йўқолди. Ҳолсизланиб, ҳаракати сустлашиб йўқолди. Бир оз шамолладим дея ўйлади. Аммо бу дард ўтиб кетадиганга ўхшамади. Шифокорга учрашишга мажбур бўлди. Бир қатор текширувлардан ўтди. Хулоса эса унда гепатит касаллиги борлигини кўрсатди.

Бир оз вақт ўтиб, Бозорбой ота дардига туя сутни яхши даво экани ҳақида эшитди. Яқин атрофдан суриштириб, фарзандлари туя сутини топиб келди. Бир муддат қанда қилмай туя сутини ичди. Кўп ўтмай тиббий кўрикка борди. Натига яхши чиқди. Бундан кўнгли ёришиб, туя сутни ичишда давом этадиган бўлди. Аммо уни доим топиб келишга вақт ҳам, нақд ҳам керак. Шунда масалага осонроқ ечим излади. Ўйлаб кўриб, ўзи туя сотиб оладиган бўлди.

Муборак тумани чўл ҳудуд. Шу боис, бу ерда азалдан туя кўп боқилган. Бозорбой ота яшайдиган Қорақум маҳалласида ҳам бир

ДАРДГА ДАВО,
РЎЗҒОРГА ДАРОМАД

ишга киришиб, банкдан кредит олди. Эвазига туялар сонини кўпайтирди. Тадбиркорликни бошлаб юборди.

— Бу йўналишда иш бошлаганимизга 10 йилдан ошди, — дейди Бозорбой ота Тўхтаев. — Бошида андишага бориб, сотишга иккиландим. Шунчаки бериб юборарверди. Ўйлаб кўрса, бундан даромад топиш мумкин. Ўзича режа тузиб, туячиликни йўлга қўядиган бўлди. Энди фақат синаб кўриш керак эди, холос.

Синов даври ёмон бўлмади. Уч-тўрт ойда сўтдан анчагина фойда кўрди. Фақат биттагина туянинг сутни камлик қиларди. Тезда

көтаради. Хуллас, оилавий меҳнат қиламиз. Даромадимиз ёмон эмас. Ўн кишини иш билан таъминлаганамиз. Истеъмолчилар ҳам, биз ҳам мамнунимиз.

Бозорбой ота Тўхтаев бошлаб берган туячилик йўналиши бугун Қорақум маҳалласи драйверига айланган. Шу орқали аҳоли бандлиги таъминланиб, ишсизлик даражаси анча камайди.

— Жорий йил бошида маҳалламизда камбағаллик даражаси 7 фоиз эди, — дейди “Қорақум” МФЙдаги ҳоким ёрдамчиси Шухрат Қўлобоев. — Ҳозир 5,5 фоизга тушди. Йил якунида 5 фоиз бўлиши режа қилинган. Маҳалламиз Қарши — Бухоро магистрал йўли ёқасида жойлашган. Шу сабаб хизматлар соҳасини ташкил этиш учун қўлай бўлмоқда. Натигада аҳолининг туячилик ортидан яхши даромад топтомоқда. Мисол учун, катта йўл машина билан тўла. Йўловчилар шу ерда тўхтаб, янги соғилган туя сутидан ичиб кўришга қизиқади. Бундан ташқари, бошқа нарсалар ҳам харид қилишади. Ўзи билан сут сотиб олиб кетади. Кўпича хорижлик меҳмонлар ҳам тўхтаб, жараён билан қизиқади. Сурапта тушади. Сут, қатикдан ичиб кўради. Албатта, бирор нарс ҳарид қилмасдан кетмайди. Бу эса хизмат кўрсатувчиларни янада ривож топишига сабаб бўлмоқда.

Бозорбой бобонинг ташаббуси бугун кенг қўл оч эган. Натигада аҳолининг асосий қисми туя сутидан даромад топишти. Маҳаллада 55 та хонадон туячилик билан шугулланмоқда. Бугун ҳудудда жами 200 тадан ортқ туя боқилляпти. Бир кунда битта хонадон ўртача 200-250 минг сўмлик сут сотади.

Келгуси йилда бу кўрсаткич янада ортиб, сут ишлаб чиқариш ҳажми ҳам кўпаяди. Бундан ташқари, янги лойиҳалар амалга оширилиб, қорвачиликнинг бошқа йўналишлари бўйича ҳам хизмат турлари ташкил этиш мақсад қилинган. Бу ҳам маҳаллада камбағаллик даражасини янада камайитиришга замин яратади.

Акбар РАҲМОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири